

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Strandgade 100
1401 København K

Forholdene i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden

Folketingets Ombudsmand har ført tilsyn med forholdene for indsatte og beboere i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden.

Som led i tilsynet afholdt Folketingets Ombudsmand et møde den 3. juni 2020 med Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Ombudsmandens besøgshold har været på tilsynsbesøg i Pension Engelsing (den 10. og 11. juni 2020), Blegdamsvejens Arrest (den 17. og 18. juni 2020) og i udvisningsafsnittene på Nyborg Fængsel (den 17. og 18. juni 2020). Tilsynsbesøgene var varslede.

DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder deltog i mødet med Direktoratet for Kriminalforsorgen og i tilsynsbesøgene.

1. Vurdering og det videre arbejde

På baggrund af tilsynet med forholdene i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden anbefaler jeg følgende:

- At kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier – eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner – kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold.
- At direktoratet under eventuelle fremtidige epidemier – eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner – løbende overvejer, om der er grundlag for at udarbejde retningslinjer målrettet forholdene på kriminalforsorgens pensioner.

3. juli 2020

Dok.nr. 20/03042-7/NMR
Bedes oplyst ved
henvendelse

+ bilag

**Folketingets
Ombudsmand**
Gammeltorv 22
1457 København K
33 13 25 12
www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse:
Man.-fre. 10-14
Telefontid:
Man.-tors. 9-16
Fre. 9-15

- At direktoratet overvejer at fastsætte skriftlige retningslinjer om forebyggelse af psykiske skadevirkninger som følge af isolation på grund af COVID-19, eventuelle fremtidige epidemier eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner, og at disse retningslinjer har særligt fokus på alternative måder, den indsatte kan have meningsfuld menneskelig kontakt, herunder til andre end pårørende, og holde sig beskæftiget på.
- At direktoratet og ledelsen på kriminalforsorgens institutioner under COVID-19-epidemien og eventuelle fremtidige epidemier – eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner – i øget omfang sikrer, at de indsatte vejledes om retningslinjer for forebyggelse af smittespredning og begrænsning af rettigheder mv. på et sprog, som de indsatte forstår, så alle indsatte modtager tilstrækkelig information.
- At direktoratet og ledelsen på kriminalforsorgens institutioner analyserer årsagerne til det lavere antal tilfælde af bl.a. vold og trusler om vold, magtanvendelser, sikringscelleanbringelser og disciplinærstraffe i COVID-19-perioden med henblik på at forebygge sådanne tilfælde under almindelige forhold.

Herudover beder jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om yderligere oplysninger om en række spørgsmål. Jeg henviser i den forbindelse til spørgsmålene under pkt. 4.2.5 (om brug af isolation og test), pkt. 4.3 (om retningslinjer for forholdene under isolation), pkt. 4.5 (om håndtering af indsatte i risikogruppe), pkt. 4.7 (om afløsning af udgange, tilbagekaldelse af udgangstilladelser mv.) og pkt. 4.8 (om midlertidigt besøgsforbud).

Jeg beder om at modtage de supplerende oplysninger **senest den 1. september 2020**.

Jeg vil på baggrund af de supplerende oplysninger og bemærkninger vurdere, om der er grundlag for yderligere behandling af enkelte spørgsmål eller for at afgive yderligere anbefalinger.

Jeg beder herudover – indtil videre – om at modtage en kopi af den seneste udgave af Direktoratet for Kriminalforsorgens "COVID-19 opgørelse" ved udgangen af hver måned.

Jeg kan til direktoratets orientering oplyse, at jeg herudover vil bede Rigspolitiet om yderligere oplysninger om ordningen med telefonsamtaler med arresteranter med besøgs- og brevkontrol. Jeg henviser til pkt. 4.10.3 og pkt. 4.10.5 nedenfor.

2. Hvad omfattede tilsynet?

Formålet med ombudsmandens tilsynsbesøg er at bidrage til at sikre, at personer, der opholder sig eller bor i institutioner, bliver behandlet værdigt, hensynsfuldt og i overensstemmelse med deres rettigheder.

Ombudsmanden har valgt at undersøge forholdene for indsatte i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden fra den 12. marts 2020.

På grund af risikoen for at bringe smitte til institutionerne og af hensyn til, at institutionerne kunne udføre akutte opgaver i begyndelsen af COVID-19-perioden, indstillede ombudsmanden sine fysiske tilsynsbesøg i starten af marts 2020. Ombudsmanden har dog fulgt udviklingen ved bl.a. at orientere sig i generelle oplysninger om kriminalforsorgen. Dette er sket ved at indhente oplysninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om f.eks. beredskabsplaner og ved at indsamle oplysninger fra direktoratets nyheder, nyheder i medierne og regeringens besvarelser af spørgsmål fra Folketinget.

Til belysning af forholdene har ombudsmanden desuden modtaget en række oplysninger i forbindelse med mødet den 3. juni 2020 med Direktoratet for Kriminalforsorgen. Ombudsmanden har ligeledes modtaget oplysninger fra de tre besøgte institutioner.

Tilsynsbesøgene på de tre institutioner var tilrettelagt med drøftelser med institutionernes ledelser og ansatte, herunder sundhedspersonale, og samtaler med i alt 19 indsatte og beboere. Samtalerne med ledelse og ansatte blev afholdt via videokonference. Samtalerne med indsatte og beboere blev afholdt på institutionerne. For at minimere risikoen for smitte foretog besøgsholdene ikke en rundgang i institutionerne, ligesom besøgsholdene tog særlige forholdsregler i forbindelse med besøgene, herunder i forhold til besøgsholdets sammensætning.

Til brug for tilsynet har ombudsmanden udpeget en række særlige fokusområder, som er gennemgået nedenfor under pkt. 4.

3. Tilsynets grundlag

Tilsynet skete som led i ombudsmandens almindelige tilsynsvirksomhed og som led i ombudsmandens arbejde med at forebygge, at personer, der er eller kan blive berøvet deres frihed, udsættes for f.eks. umenneskelig eller nedværdigende behandling. Jeg ser således ikke på samtlige forhold i institutionerne.

Min vurdering af forholdene er sket efter dels § 18 i ombudsmandsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013, dels den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, jf. bekendtgørelse nr. 38 af 27. oktober 2009. Ombudsmandens arbejde for at forebygge tortur mv. i henhold til protokollen udføres i samarbejde med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder.

4. Særlige fokusområder under COVID-19-tilsynet

4.1. Generelt om indsatsen for at hindre smittespredning

Kriminalforsorgen har iværksat flere tiltag for at sikre mod smittespredning blandt indsatte og beboere i kriminalforsorgens institutioner. Ifølge kriminalforsorgens statistik opgjort den 10. juni 2020 har der alene været 1 indsat smittet med COVID-19 i kriminalforsorgens institutioner.

Kriminalforsorgen er herudover operatør på de såkaldte udrejsecentre. Der har i alt været 6 beboere smittet med COVID-19 på udrejsecentrene. Udrejsecentrene er ikke indgået i tilsynet med forholdene for indsatte og beboere i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden.

Efter det oplyste er ingen indsatte eller beboere i kriminalforsorgens institutioner eller på udrejsecentrene døde som følge af smitte med COVID-19.

Den 18. marts 2020 (kl. 10) trådte bekendtgørelse nr. 221 af 17. marts 2020 om forebyggelse og inddæmmelse af udbredelse af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19) på kriminalforsorgens område i kraft (herefter "COVID-19-bekendtgørelsen"). Bekendtgørelsen giver kriminalforsorgen adgang til at fravige eller helt eller delvist afskære en række af de indsattes normale rettigheder. Det gælder f.eks. retten til udgang og retten til at modtage besøg.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i COVID-19-perioden udstedt beredskabsplaner med retningslinjer om, hvordan institutionerne skal forholde sig, og en vejledning om ændring af de indsattes rettigheder. Beredskabsplanerne er løbende blevet ajourført. Indtil den 27. maj 2020 var der fælles retningslinjer for lukkede og åbne fængsler, arrester og pensioner. Siden er der udarbejdet separate retningslinjer for pensioner.

På en række punkter adskiller forholdene for indsatte på pensionerne sig fra forholdene på andre institutioner inden for kriminalforsorgen. Eksempler på dette fremgår af pkt. 4.5 og 4.7. Det anbefales på denne baggrund,

- At direktoratet under eventuelle fremtidige epidemier – eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner – løbende overvejer, om der er grundlag for at udarbejde retningslinjer målrettet forholdene på kriminalforsorgens pensioner.

Institutionerne har skullet indberette en række oplysninger til direktoratet, herunder om antallet af indsatte under mistanke for smitte, antal smittede indsatte, antal indsatte i isolation på grund af COVID-19 eller mistanke herom. Desuden har der været etableret en krisestab og løbende været drøftelser mellem ledelserne på institutionerne, områdeledelserne og direktoratet.

Med henblik på at nedbringe belægget i kriminalforsorgen blev dømte i perioden fra den 12. marts til den 27. april 2020 ikke indkaldt til afsoning. Kriminalforsorgen modtog dog fortsat varetægtsarrestanter.

Kriminalforsorgen har i COVID-19-perioden indført begrænsninger i indsattes ret til bl.a. udgang, besøg og beskæftigelse. Herudover har indsatte kunnet få retten til fællesskab afskåret, bl.a. ved mistanke om smitte med COVID-19 og ved nyindsættelser.

Det er efter min vurdering meget positivt, at kriminalforsorgen har haft og fortsat har fokus på at sikre indsatte og beboere på kriminalforsorgens institutioner mod at blive smittet med COVID-19, og at der alene har været 1 indsat i kriminalforsorgens institutioner, som er blevet smittet med COVID-19.

Som det er nærmere beskrevet under pkt. 4.10 nedenfor, har de iværksatte forholdsregler samtidig medført en frihedsberøvelse under mere restriktive forhold og haft betydning for de indsattes trivsel i COVID-19-perioden. Forholdsreglerne gennemgås nærmere under pkt. 4.2 – 4.9.

4.2. Brug af isolation og test for at hindre smittespredning

4.2.1. Følgende fremgår af §§ 5, 24 og 25 i COVID-19-bekendtgørelsen:

”§ 5. Kriminalforsorgen kan helt eller delvist afskære indsattes ret til fællesskab, såfremt dette er nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19) i kriminalforsorgens institutioner, hvis det er påkrævet som følge af tiltag til at forebygge eller inddæmme udbredelsen af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19) i kriminalforsorgens institutioner, og gennemførelse af fællesskab i den sammenhæng må anses for at være af mere underordnet betydning, eller hvis gennemførelse af fællesskab bliver umulig eller uforholdsmæssig vanskelig som følge af foranstaltninger, som har været

nødvendige for at forebygge eller inddæmme udbredelse af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19) i kriminalforsorgens institutioner, jf. dog § 25.

...

Kapitel 13

Generelle bestemmelser

§ 24. Gennemførelse af foranstaltninger i medfør af denne bekendtgørelse skal ske så skånsomt som muligt og kan ikke ske ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet, ligesom foranstaltningerne snarest muligt skal ophøre.

§ 25. Gennemførelse af foranstaltninger i medfør af denne bekendtgørelse kan ikke ske, i det omfang det vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.”

4.2.2. World Health Organization (WHO) udgav den 15. marts 2020 den midlertidige vejledning "Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention".

Det fremgår af vejledningen, at indsatte i fængsler mv. udgør en særligt sårbar gruppe i forhold til COVID-19. WHO anbefaler bl.a., at sundhedspersonale screener nyindsatte for symptomer på COVID-19. Det fremgår desuden af vejledningen, at ansatte og besøgende også bør screenes.

På WHO's hjemmeside findes "Frequently asked questions about prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention". Som svar på spørgsmålet om, hvorvidt alle nyindsatte skal screenes, er det angivet, at alle nyindsatte skal screenes, og en indsat, der udviser symptomer på COVID-19 bør isoleres, indtil der kan foretages en lægelig vurdering og test af den indsatte.

Som svar på spørgsmålet om, hvorvidt alle nyindsatte skal i karantæne i 14 dage, er det angivet, at det er mere omkostningseffektivt at screene de nyindsatte. WHO oplyser i den forbindelse, at unødvendig medicinsk isolation kan have en negativ indflydelse på det mentale helbred.

Europarådets Torturkomité (CPT) udgav den 20. marts 2020 "Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty in the context of the coronavirus (COVID-19) pandemic". CPT anbefaler bl.a., at både WHO's og nationale retningslinjer om bekæmpelse af COVID-19 overholdes, og at indgreb over for frihedsberøvede skal have hjemmel og være nødvendige, proportionale, overholde menneskerettigheder og være begrænset i tid.

4.2.3. Sundhedsstyrelsens retningslinje af 25. marts 2020 om håndtering af COVID-19 i sundhedsvæsenet indeholdt bl.a. følgende:

"Henvisning mhp. på udbrudshåndtering på institutioner

Ved mistanke om smittespredning på plejecentre, ældreboliger, kommunale bosteder, kriminalforsorgens institutioner og andre steder, kan borgerne henvises til vurdering og evt. test for COVID-19 via egen læge eller en fast tilknyttet læge fx plejehjemslæge m.v. Hvis relevant bør regionerne tilbyde vurdering og evt. test på plejecenter, bosted, institution m.v. via en udkørende funktion, som f.eks. sociolance, akutbil m.v."

Sundhedsstyrelsens tilsvarende retningslinje af 4. maj 2020 indeholdt bl.a. følgende under overskriften "Test for SARS-CoV-2 i forbindelse med indlæggelse på offentlige og private sygehuse":

"Derudover kan det være relevant, hvor der er særlige hensyn i forhold til at forebygge smitte, at teste asymptomatiske personer, der flytter ind på andre institutioner end sygehuse, fx. hospice, plejehjem eller ved ukendt COVID-19 status hos patient, der udskrives fra sygehus til plejehjem."

I Sundhedsstyrelsens tilsvarende retningslinje af 9. juni 2020 fremgår følgende under samme overskrift som nævnt ovenfor:

"Hvor der er et særligt hensyn i forhold til at forebygge smitte, anbefales det at teste asymptomatiske personer, der flytter ind på andre institutioner end sygehuse, fx. hospice, plejehjem eller andre institutioner med sårbare grupper fx herberger og bosteder, samt patienter der udskrives fra sygehus til plejehjem. Hvis patienten tidligere er testet negativ for ny coronavirus (SARS-CoV-2), fx i forbindelse med indlæggelse, bør der foretages fornyet test, hvis der er gået mere end 48 timer siden sidste test. For information om test af patienter der tidligere er testet positiv for ny coronavirus (SARS-CoV-2) henvises til afsnit 5.4."

I retningslinjerne af 9. juni 2020 fremgår følgende om prioritering ved begrænset testkapacitet:

"I en situation med begrænset testkapacitet, skal testning prioriteres til:

1. Patienter med moderate til alvorlige symptomer der indlægges på sygehus, eller allerede er indlagt på sygehus
2. Borgere og medarbejdere på plejecentre, bosteder, lukkede institutioner og andre rammer, herunder asymptomatiske borgere og personale ved påvist COVID-19 på en institution, samt medarbejdere i sundheds-

og ældresektoren, og andre i indsatser for særligt sårbare grupper på socialområdet, eller i helt særlige nøglefunktioner i samfundet.

3. Patienter med forventet indlæggelse på sygehus > 24 timer uanset årsag til indlæggelse og patienter der – uanset årsag – skal have foretaget særlige procedurer eller undersøgelse i speciallægepraksis, almen praksis, tandlægeklinik eller ved ambulante forløb på sygehus

4. Personer med milde symptomer i øget risiko for et alvorligt forløb ved COVID-19 (se p. 3.2)

5. Nære kontakter til person med bekræftet COVID-19

I situationer med stor testaktivitet og lange svar tider, bør analysering af test for ny coronavirus (SARS-CoV-2) ligeledes prioriteres efter ovenstående rækkefølge.”

Sundhedsstyrelsen anbefaler generelt, at personer smittet med COVID-19 selv isolerer sig indtil 48 timer efter ophør af symptomer.

4.2.4. I perioden fra den 12. marts til den 4. maj 2020 blev nyindsatte i kriminalforsorgens institutioner screenet. Udviste indsatte symptomer på smitte med COVID-19, blev den indsatte ret til fællesskab afskåret. Den indsatte blev testet for COVID-19, hvis der var fagligt belæg for dette.

I perioden fra den 4. maj til den 8. juni 2020 fik alle nye indsatte afskåret retten til fællesskab i 14 dage. Det fremgår af direktoratets nyhed af 24. april 2020, at dette tiltag blev iværksat ud fra en sundhedsfaglig vurdering og et forsigtighedsprincip. I perioden fra den 4. maj til 8. juni 2020 blev der fortsat ikke foretaget test af nyindsatte, medmindre der lægefagligt var belæg for dette. På kriminalforsorgens institutioner har der været oprettet særlige afdelinger eller afsnit, hvor de nyindsatte kunne isoleres i de første 14 dage.

Efter den 8. juni 2020 fik nyindsatte ikke længere afskåret retten til fællesskab. Det fremgår generelt af beredskabsplanerne, at de indsatte skal testes, hvis de udviser symptomer på COVID-19, og det vurderes lægefagligt relevant. Det fremgår ikke, at indsatte skal screenes for symptomer på COVID-19 ved indsættelsen.

Under besøget på Blegdamsvejens Arrest blev det oplyst, at nyindsatte fortsat bliver screenet. Ved symptomer på smitte med COVID-19 bliver den indsatte afskåret fra retten til fællesskab og bliver herefter testet, hvis det lægefagligt bliver vurderet relevant.

Generelt bliver screeningen som udgangspunkt foretaget af betjente i kriminalforsorgens institutioner. På Nyborg Fængsel og Vestre Fængsel (som

sammen med bl.a. Blegdamsvejens Arrest er en del af Københavns Fængsler) vejledte sundhedspersonalet betjentene om, hvordan screeningen skulle foretages.

Kriterierne for henvisning af indsatte og beboere i kriminalforsorgens institutioner til test for COVID-19 har ændret sig undervejs i COVID-19-perioden. I begyndelsen af perioden fulgte kriminalforsorgen sundhedsmyndighedernes generelle retningslinjer for henvisning til test. Det indebærer en begrænsning af muligheden for at henvise indsatte til test til bl.a. særligt sårbare indsatte med moderate symptomer på COVID-19 og indsatte med svære symptomer på COVID-19. Efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer fra den 25. marts 2020 for håndtering af COVID-19 i sundhedsvæsenet blev adgangen til at teste indsatte udvidet, så det blev muligt at teste bl.a. indsatte i kriminalforsorgens institutioner ved mistanke om smittespredning.

Sundhedspersonalet på Vestre Fængsel (som sammen med bl.a. Blegdamsvejens Arrest er en del af Københavns Fængsler) oplyste, at der ikke er adgang til at få prioriteret analysering af test fra indsatte, og at der i praksis er oplevet svartid på test på op til 5-6 dage. Sundhedspersonalet på Nyborg Fængsel oplyste, at der under forløbet var indgået en aftale med Region Syd-danmark om podning. Ifølge denne aftale skal der foreligge svar på en podning inden for 24 timer.

Det fremgår af direktoratets beredskabsplaner, at en indsat, der er testet positiv for smitte med COVID-19, afskæres fra retten til fællesskab i 7 dage efter, at symptomer på smitte er ophørt. Det fremgår også, at udelukkelsens varighed er baseret på vejledning fra sundhedsmyndighederne og det forsigtighedsprincip, som iagttages for at minimere smitterisiko.

4.2.5. Jeg beder på den baggrund om at få oplyst følgende:

1. Har der været overvejelser om, hvorvidt der var eller er grundlag for at teste personer, der skulle eller skal indsættes i fængsel eller arresthus, for COVID-19, herunder særligt fra den 4. maj 2020 og frem? Jeg beder i givet fald om at få oplyst, hvad der har ledt til beslutningen om, at der – i modsætning til f.eks. ved indflytning på botilbud – ikke er grundlag for at teste ved indsættelser i eller indflytning på kriminalforsorgens institutioner, og om andre myndigheder har været involveret i disse overvejelser.
2. Hvilke overvejelser ligger bag beslutningen om, at det var nødvendigt at afskære alle nyindsatte fra retten til fællesskab i perioden fra den 4. maj til den 8. juni 2020? Jeg beder herunder om at få oplyst, om andre myndigheder har været involveret i disse overvejelser.

3. Hvilke overvejelser ligger bag beslutningen om at afskære indsatte smittet med COVID-19 fra fællesskab i 7 dage efter ophør af symptomer? Jeg beder herunder om at få oplyst, om andre myndigheder har været involveret i disse overvejelser.
4. Har der været drøftelser med sundhedsmyndighederne om, hvorvidt der generelt er mulighed for en prioritering af test fra indsatte og analyse af disse test? Har direktoratet i givet fald modtaget oplysninger om begrundelsen for ikke at prioritere sådanne test og analysen heraf?
5. Bliver alle nye indsatte og beboere i kriminalforsorgens institutioner aktuelt screenet for COVID-19 ved indsættelse eller optagelse?
6. Har direktoratet oplysninger om, hvorvidt der har været indsatte eller beboere, der er blevet isoleret på grund af mistanke om smitte med COVID-19, men som ikke er blevet testet? I givet fald beder jeg om at få oplyst, om direktoratet har oplysninger om baggrunden for, at disse indsatte og beboere ikke er blevet testet.

4.3. Retningslinjer for forholdene under isolation

Direktoratet for Kriminalforsorgens beredskabsplaner indeholder retningslinjer for indsatte, der er afskåret fra retten til fællesskab af hensyn til COVID-19, bl.a. fordi den indsatte udviser smitteindikationer, er konstateret smittet eller har været i udlandet 14 dage forud for indsættelsen. I perioden fra den 4. maj til den 8. juni 2020, hvor nyindsatte også blev afskåret fra retten til fællesskab i 14 dage, omfattede retningslinjerne også nyindsatte.

Ved afskæring af retten til fællesskab på det ovennævnte grundlag skal den indsatte isoleres. Alternativt skal den indsatte placeres på en sådan måde, at kontakt til andre personer begrænses mest muligt, og således at den indsatte som udgangspunkt har adgang til eget toilet.

Det fremgår af retningslinjerne i beredskabsplanerne, at såfremt der er flere indsatte, der er afskåret fra retten til fællesskab på ovennævnte grundlag, skal de så vidt muligt samles og sektioneres fra andre indsatte.

I perioden fra den 4. maj til den 8. juni 2020, hvor alle nyindsatte skulle afskæres fra fællesskab, blev der oprettet særlige modtagelsesafdelinger, hvor nyindsatte blev isoleret.

Det fremgår også af retningslinjerne i beredskabsplanerne, at indsatte afskåret fra retten til fællesskab på det ovennævnte grundlag ikke skal tilbydes fritidsaktiviteter og lign. og ikke skal have adgang til selvforplejning.

Justitsministeren har i en besvarelse af 2. april 2020 på spørgsmål nr. 1111 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg oplyst bl.a. følgende:

”I de tilfælde, hvor indsatte udelukkes fra fællesskab på grund af smitte eller mistanke om smitte med covid-19, iværksætter kriminalforsorgen så vidt muligt aktiviteter for de indsatte på lige fod med de aktiviteter, som andre indsatte, der er udelukket fra fællesskab, tilbydes. Det er for eksempel selvstudium, kontakt til eventuelle børn via børneansvarligordningen, hobbylignende aktiviteter på cellerne og mulighed for dialog med misbrugsbehandlere m.v. over telefon. Kriminalforsorgen har i øvrigt i tilknytning til de indførte begrænsninger i fængsler m.v. som følge af risikoen for smitte med covid-19 anskaffet et antal spillekonsoller, som indsatte kan låne.

Aktiviteterne gennemføres uden kontakt til andre indsatte og med begrænset kontakt til personalet.

Indsatte, der er udelukket fra fællesskab for at begrænse smitte med covid-19, har, som andre indsatte, endvidere øget adgang til telefonsamtaler med deres pårørende i det omfang, det er muligt.”

På Nyborg Fængsel blev de indsatte, som var afskåret fra retten til fællesskab på det ovennævnte grundlag, isoleret i besøgslokalerne. De isolerede indsatte havde her adgang til eget bad og tekøkken og kunne komme på en times gårdtur. En indsat, som besøgsholdet talte med, oplyste dog, at han ikke havde haft adgang til gårdture. Samtaler med personalet foregik primært over kaldeanlægget, og personalet bragte mad til den indsatte.

En indsat, som besøgsholdet talte med på Blegdamsvejens Arrest, havde været afskåret fra retten til fællesskab i 14 dage på Vestre Fængsel. Under udelukkelsen bad den indsatte om at tale med en psykolog. Dette var dog aldrig blevet tilbudt den indsatte, som efter eget udsagn havde det skidt.

Videnskabelige undersøgelser har vist, at isolation har en negativ indvirkning på menneskers psykiske tilstand. Der kan være tale om hukommelsessvigt, manglende fornemmelse for tid og sted og i mere alvorlige tilfælde angst, depression og øget risiko for selvmord. Det fremgår eksempelvis af isolationsundersøgelser fra 1994 og 1997 (Justitsministeriet (1994): *Isolationsundersøgelsen. Varetægtsfængsling og psykisk helbred* og Justitsministeriet (1997): *Efterundersøgelsen – en opfølgingsundersøgelse af danske varetægtsarrestanter*).

På den baggrund anbefales det,

- At direktoratet overvejer at fastsætte skriftlige retningslinjer om forebyggelse af psykiske skadevirkninger som følge af isolation på grund af COVID-19, eventuelle fremtidige epidemier eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner, og at disse retningslinjer har særligt fokus på alternative måder, den indsatte kan have meningsfuld menneskelig kontakt, herunder til andre end pårørende, og holde sig beskæftiget på.

4.4. Information til de indsatte

På samtlige besøgte institutioner blev Sundhedsstyrelsens plakater med generelle råd om forebyggelse af smitte med COVID-19 hængt op. På Nyborg Fængsels udvisningsafsnit blev også plakater på andre sprog end dansk hængt op.

På institutionerne blev der desuden løbende hængt sedler op med information om f.eks. begrænsning af udgang, besøg og beskæftigelse og om forholdsregler ved symptomer på smitte. Noget af materialet var udarbejdet af Direktoratet for Kriminalforsorgen og oversat til engelsk og tysk. På Vestre Fængsel (som sammen med bl.a. Blegdamsvejens Arrest hører under Københavns Fængsler) blev der kort tid efter nedlukning af kriminalforsorgens institutioner udarbejdet en folder med informationer om forholdsreglerne som følge af COVID-19. Denne var oversat til engelsk, tysk og arabisk. På Blegdamsvejens Arrest blev de indsatte endvidere vejledt via internt Tekst-TV. Generelt kunne de indsatte spørge personalet, hvis der var tvivl.

På Pension Engelsborg besluttede ledelsen efter et par uger at afholde faste ugentlige møder med de indsatte (i hold), hvor de indsatte blev informeret og kunne stille yderligere spørgsmål. Dette blev af ledelsen beskrevet som en fordel for både indsatte og personale.

Både i Blegdamsvejens Arrest og i Nyborg Fængsel talte besøgsholdet med indsatte, der ikke kunne tale dansk – eller andre sprog, som det skriftlige informationsmateriale var oversat til. Under samtalerne ved tilsynsbesøgene gav flere indsatte udtryk for, at de enten ikke var blevet vejledt af personalet eller ikke havde forstået personalets vejledning. F.eks. gav en indsat på Blegdamsvejens Arrest udtryk for ikke at være blevet vejledt om bl.a. vigtigheden af at vaske hænder. Institutionernes personale og ledelse oplyste, at der godt kunne kommunikeres med de pågældende – i hvert fald om dagligdags spørgsmål. Herudover blev der givet udtryk for, at de retningslinjer, der gælder for at forebygge smitte med COVID-19, vedrører dagligdags handlinger som f.eks. at holde afstand og at vaske hænder.

Jeg vurderer, at det er positivt, at der har været fokus på at informere de indsatte om både sundhedsmæssige råd og anbefalinger og ændringer i de indsattes rettigheder. Det blev under tilsynsbesøget oplyst, at de faste ugentlige

møder mellem ledelse og beboere på Pension Engelsborg var en fordel for både beboere og personale. Jeg forstår, at det muligvis ikke i alle kriminalforsorgens institutioner kan lade sig gøre at iværksætte sådanne informationsmøder – bl.a. under hensyn til afdelingernes størrelse og afstandskrav. I det omfang, det er praktisk muligt, forekommer det imidlertid at være et relevant initiativ, der kan være med til at sikre, at alle indsatte og beboere har modtaget og forstået gældende råd og anbefalinger og retningslinjer.

Efter min opfattelse er det afgørende for at forebygge smittespredning, at alle indsatte er bekendt med de aktuelle forholdsregler under epidemier mv., herunder at alle er bekendt med, hvorfor det er vigtigt at overholde forholdsregler som f.eks. råd og anbefalinger om hygiejne, afstand og mulighed for skærmning. Ligeledes er det vigtigt, at indsatte informeres om begrænsninger i deres rettigheder. Der er imidlertid udfordringer i forhold til indsatte, der ikke taler dansk.

Det anbefales,

- At direktoratet og ledelsen på kriminalforsorgens institutioner under COVID-19-epidemien og eventuelle fremtidige epidemier – eller alvorlige sygdomsudbrud med særlig risiko for smittespredning i kriminalforsorgens institutioner – i øget omfang sikrer, at de indsatte vejledes om retningslinjer for forebyggelse af smittespredning og begrænsning af rettigheder mv. på et sprog, som de indsatte forstår, så alle indsatte modtager tilstrækkelig information.

4.5. Håndtering af indsatte i risikogruppe

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i beredskabsplanerne fastsat retningslinjer om, at samtlige institutioner skal afdække, hvorvidt konkrete indsatte er omfattet af den risikogruppe, som Sundhedsstyrelsen har udpeget, således at disse oplysninger kan indgå i den lokale indsats.

Indsatte i risikogruppen skulle ifølge de første beredskabsplaner opfordres til at lade sig frivilligt udelukke fra fællesskab af hensyn til deres egen sundhed. Af de senere beredskabsplaner fremgår det, at de indsatte konkret skal vejledes om smitteforebyggelse mv. Der er ikke herudover retningslinjer om særlige forholdsregler for de ansattes eller øvrige indsatte kontakt med indsatte i særlig risikogruppe.

Indsatte på kriminalforsorgens pensioner benytter egen læge uden for kriminalforsorgen. Personalet på Pension Engelsborg havde derfor ikke adgang til sundhedsoplysninger om beboerne og dermed grundlag for selv at udpege beboere i risikogruppen. Personalet oplyste i øvrigt, at de ikke var klædt fagligt på til at vejlede beboerne om, hvorvidt de var i risikogruppen.

Dog var to af beboerne på pensionen af personalet blevet identificeret som personer i risikogruppen. Den ene blev placeret lidt afsides i huset med eget køkken og bad. Den anden blev af andre grunde løsladt.

På Blegdamsvejens Arrest og Nyborg Fængsel foretog det tilknyttede sundhedspersonale en vurdering af de indsatte. De indsatte modtog herefter en seddel med vejledning om bl.a. hygiejne og afstand og om, at vedkommende kunne skærme sig på cellen. Der blev ikke herudover iværksat særlige tiltag i forhold til denne gruppe indsatte.

Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens COVID-opgørelse for 10. juni 2020, at der var 342 særligt sårbare indsatte, der var blevet vejledt, men som ikke var blevet isoleret eller skærmet. Herudover var der 12 særligt sårbare indsatte, hvor der ikke var iværksat nogen foranstaltninger.

Efter min vurdering, er det generelt positivt, at kriminalforsorgen har haft fokus på at identificere og vejlede beboere på pensionerne og indsatte i risikogruppen.

Oplysningerne om udfordringerne på Pension Engelsborg med at få identificeret beboere i risikogruppen blev givet som et eksempel på, at kriminalforsorgens generelle retningslinjer for håndtering af COVID-19-situationen ikke passer til forholdene på kriminalforsorgens pensioner. Oplysningerne udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at direktoratet under eventuelle fremtidige epidemier mv. løbende overvejer, om der er grundlag for at udarbejde retningslinjer målrettet forholdene på kriminalforsorgens pensioner.

Jeg beder om at få oplyst følgende:

7. Hvem forestår identifikation af særligt sårbare indsatte i de institutioner, hvor der ikke er ansat fast sundhedsfagligt personale, som f.eks. i visse arrester?
8. Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens "COVID-19 opgørelse pr. 10. juni 2020", s. 9, at der i forhold til 12 særligt sårbare indsatte ikke er iværksat nogen foranstaltninger. Jeg beder direktoratet oplyse om baggrunden for dette, herunder hvorfor de pågældende ikke har modtaget særlig vejledning om smitteforebyggelse?

4.6. Overholdelse af Sundhedsstyrelsens anbefalinger om afstand, hygiejne og rengøring

4.6.1. Som nævnt under pkt. 4.4, var Sundhedsstyrelsens plakater med generelle råd om forebyggelse af smitte med COVID-19 hængt op på de tre besøgte institutioner. Personalet vejledte også de indsatte om Sundhedsstyrelsens anbefalinger om bl.a. at holde en fysisk afstand på 2 meter – senere i

forløbet 1 meter. De indsatte har ikke altid overholdt anbefalingen om afstand, og to steder nævnte personale og ledelse også, at de indsatte (afdelingsvist) nærmest måtte anses for at være en isoleret familie eller smittekæde.

På Blegdamsvejens Arrest kom de indsatte som udgangspunkt på gårdtur i mindre grupper med 10 indsatte. Gårdtursarealerne er imidlertid kun adskilt med et trådhegn, og de indsatte kunne derfor være meget tæt på hinanden. Personalet oplyste, at visse indsatte under gårdture havde tæt kontakt med hinanden. Herudover kom indsatte til tider med en anden gruppe på gårdtur. Det skete, hvis den indsatte f.eks. havde været fremstillet for retten på det tidspunkt, hvor den indsatte skulle have været på gårdtur. De indsatte blev således ikke konsekvent adskilt i de samme mindre grupper.

Bl.a. på grund af de bygningsmæssige forhold i institutionerne har det heller ikke altid været muligt for de ansatte at overholde krav om afstand til andre, herunder indsatte. Personalet er løbende blevet mindet herom, men på Nyborg Fængsel gav flere indsatte udtryk for bekymring over, at de ansatte ikke holdt tilstrækkelig fysisk afstand til de indsatte.

4.6.2. Sundhedsstyrelsen anbefaler generelt, at man er opmærksom på rengøring. Hyppig rengøring af kontaktpunkter er særligt vigtigt. Almindelig rengøring er i de fleste tilfælde tilstrækkelig, men kan suppleres med efterfølgende desinfektion ud fra et forsigtighedsprincip. Frekvens af rengøring bør tilpasses aktivitet, således at der sikres hyppig og gentagen rengøring af kontaktflader i lokaler og situationer med mange besøgende og/eller mange berøringer, som f.eks. i dagtilbud, skoler, butikker, serveringssteder, offentlig transport, fitnesscentre, liberale erhverv m.v.

Direktoratet har i sine beredskabsplaner fremhævet, at der skal være opmærksomhed på, at sædvanlige rengøringsprocedurer opretholdes, og det fremgår af beredskabsplanerne fra den 4. juni 2020 og frem, at rengøringsinstruksen er blevet tilpasset beredskabsplanen.

I kriminalforsorgens rengøringsinstruks af 8. juni 2020 er der retningslinjer for rengøring af bl.a. fælles faciliteter og besøgslokaler. Det er bl.a. fremhævet, at dørhåndtag og andre steder, som berøres af mange, skal rengøres. Det fremgår af instruksen, at ledelsen har ansvaret for at sikre, at instruksen overholdes, herunder at vurdere, om rengøring af kontaktflader skal foretages en eller flere gange dagligt, og at institutionen lever op til de krav, som er opstillet.

I Nyborg Fængsel blev der på nogle af udvisningsafsnittene ansat ekstra gangmænd til at forestå rengøringen, og de indsatte havde i begyndelsen af perioden fokus på at gøre hovedrent. På Nyborg Fængsel blev der i et vist

omfang udleveret desinfektionsmiddel til brug i rengøringen. På Blegdamsvejens Arrest blev der indført ekstra rengøring på daglig basis.

4.6.3. De indsatte har af sikkerhedsmæssige årsager ikke haft adgang til håndsprit, men har haft vid adgang til at vaske hænder – bl.a. ved brug af håndvask på cellen.

På Københavns Fængsler (som Blegdamsvejens Arrest er en del af) udviklede personalet endvidere en afskærmning af madvognen i plexiglas for at sikre mod smittespredning. Mad skulle ifølge en indsat i ”karantæne” i 72 timer inden udlevering. Det medførte ifølge de indsatte en forringet kvalitet af maden og var uforståeligt, når personale kunne komme og gå.

Der var hverken på Nyborg Fængsel eller i Pension Engelsborg mangel på værnemidler som f.eks. handsker og masker. På Nyborg Fængsel udtrykte de indsatte bekymring over, at personalet ikke brugte handsker i tilstrækkeligt omfang – bl.a. ved udlevering af medicin. Ledelsen oplyste, at personalet skulle bruge handsker i sådanne situationer. På Vestre Fængsel (som sammen med bl.a. Blegdamsvejens Arrest er en del af Københavns Fængsler) måtte sundhedspersonalet administrere brugen af værnemidler for at sikre mod overforbrug.

4.6.4. Efter min opfattelse giver forholdene samlet et indtryk af, at det er meget svært at overholde Sundhedsstyrelsen anbefalinger om bl.a. afstand inden for de eksisterende fysiske rammer. Oplysningerne under pkt. 4.6.1 til 4.6.3 indgår som en del af baggrunden for min anbefaling om, at kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier mv. kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold.

4.7. Aflysning af udgange, tilbagekaldelse af udgangstilladelser mv.

Indsatte kan få udgang til helt særlige formål efter § 31 i udgangsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 182 af 26. februar 2019). Der kan f.eks. gives tilladelse til udgang til at besøge en nærtstående person, som er alvorligt syg, eller til at være til stede ved en nærtstående persons begravelse. Efter § 35 i bekendtgørelsen kan indsatte bl.a. få tilladelse til udgang til at besøge nærtstående personer.

Udgangsbekendtgørelsen blev ændret ved bekendtgørelse nr. 202 af 13. marts 2020. Ændringen trådte i kraft den 13. marts 2020. Efter ændringen kan tilladelse til udgang efter bekendtgørelsen nægtes, og allerede udstedte tilladelser kan tilbagekaldes, hvis det må antages at kunne bidrage til at forebygge eller inddæmme udbredelse af COVID-19 i kriminalforsorgens institutioner.

Efter § 15 i COVID-19-bekendtgørelsen kan kriminalforsorgen helt eller delvist afskære indsattes mulighed for udgang, og allerede udstedte tilladelser til udgang kan tilbagekaldes. Bestemmelsen trådte i kraft den 18. marts 2020, kl. 10.

Den indsatte kan i visse tilfælde opspare op til 4 udgange.

Efter § 1 i cirkulære nr. 90 af 3. november 2010 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner kan pensionerne undtagelsesvis optage andre end bl.a. dømt og sigtede. Det følger heraf, at pensionerne kan optage personer, der ikke er underlagt regler og vilkår om udgang.

Under tilsynsbesøgene blev det oplyst, at tilladelser til udgang til at besøge bl.a. nærtstående efter § 35 i udgangsbekendtgørelsen blev aflyst den 13. marts 2020, og at udgangstilladelserne blev tilbagekaldt. Ansøgning om udgangstilladelse efter § 31 i udgangsbekendtgørelsen kunne kun imødekommes helt undtagelsesvist, hvis ganske særlige omstændigheder talte for det. Disse retningslinjer omfattede også beboere på kriminalforsorgens pensioner.

Der er nu igen åbnet op for afvikling af udgang, ligesom forholdene på kriminalforsorgens pensioner er under normalisering.

Ledelsen på Pension Engelsborg fik efter det oplyste afslag på en anmodning om dispensation fra de centrale retningslinjer om afskæring af udgang, så beboere kunne gå en tur rundt om søen i Lyngby.

Jeg har forståelse for, at den delvise afskæring af retten til udgang blev iværksat for at sikre mod smittespredning i kriminalforsorgens institutioner. Den delvise afskæring af muligheden for udgang kan imidlertid udgøre en indgribende restriktion, og som det fremgår under pkt. 4.10, blev det under tilsynsbesøgene oplyst, at bl.a. dette tiltag har påvirket de indsatte og beboernes trivsel i COVID-19-perioden. Oplysningerne udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier mv. kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold.

Oplysningerne om, at beboerne på Pension Engelsborg ikke måtte gå en tur, blev under tilsynsbesøget angivet som et eksempel på, at de generelle retningslinjer for håndtering af COVID-19 situationen i kriminalforsorgens institutioner ikke passer til forholdene på kriminalforsorgens pensioner. Oplysningerne udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at direktoratet under eventuelle fremtidige epidemier mv. løbende overvejer, om der er grundlag for at udarbejde retningslinjer målrettet forholdene på kriminalforsorgens pensioner.

Jeg beder direktoratet om at oplyse følgende:

9. Har der i COVID-19-perioden været beboere på kriminalforsorgens pensioner, som ikke har været underlagt regler eller vilkår om udgang? I givet fald bedes det oplyst, om disse personer havde pligt til at opholde sig på pensionen og på hvilket grundlag?

4.8. Midlertidigt besøgsforbud

Efter § 17 i COVID-19-bekendtgørelsen kan kriminalforsorgen helt eller delvist afskære indsattes ret til besøg m.v.

Som nævnt under pkt. 4.7, kan pensionerne undtagelsesvis optage andre end bl.a. dømte og sigtede, jf. § 1 i cirkulære nr. 90 af 3. november 2010 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner. Det følger heraf, at pensionerne kan optage personer, der ikke er underlagt bl.a. straffuldbyrdslovens regler om besøg.

Det blev under tilsynet oplyst, at adgangen til besøg blev begrænset fra den 12. marts 2020. Fra den 18. marts 2020 ophørte adgangen til besøg helt – bortset fra advokater og præster mv. Retningslinjerne omfattede også beboere på kriminalforsorgens pensioner.

Normalisering af forholdene på kriminalforsorgens pensioner blev iværksat i starten af juni 2020 i forlængelse af beredskabsplanen af 27. maj 2020 for pensionerne.

Fra den 18. maj 2020 kunne indsatte med børn modtage besøg af 2 børn under ledsagelse af en voksen, ligesom indsatte i alderen 15-17 år kunne modtage besøg af 2 nærtstående. Fra den 26. maj 2020 blev adgangen til at modtage besøg af nære pårørende udvidet til alle indsatte – bortset fra indsatte med besøgs- og brevkontrol og isolerede indsatte.

Jeg har forståelse for, at den delvise afskæring af retten til besøg blev iværksat for at sikre mod smittespredning i kriminalforsorgens institutioner. Den delvise afskæring af retten til besøg kan imidlertid udgøre en indgribende restriktion over for de indsatte, og som det fremgår under pkt. 4.10, er det under tilsynsbesøgene oplyst, at bl.a. dette tiltag har påvirket de indsatte og beboernes trivsel i COVID-19-perioden. Oplysningerne udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier mv., kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold.

Direktoratet bedes oplyse følgende:

10. Har der i COVID-19-perioden været beboere på kriminalforsorgens pensioner, som ikke har været underlagt bl.a. straffuldbyrdslovens regler om besøg? I givet fald bedes det oplyst, om disse personer var afskåret fra at modtage besøg og på hvilket grundlag?

4.9. Lukning af beskæftigelse og andre aktiviteter

Efter COVID-19-bekendtgørelsens § 9 kan kriminalforsorgen helt eller delvist afskære indsattes ret til beskæftigelse.

Det fremgår af Kulturministeriets retningslinjer af 10. juni 2020, at bl.a. fitnesscentre i det omgivende samfund fra den 8. juni 2020 under nærmere betingelser kunne åbne igen.

Af direktoratets beredskabsplan af 19. juni 2020 fremgår, at fitness-, motions- og træningsfaciliteter kan anvendes efter Kulturministeriets retningslinjer.

Beskæftigelse og andre aktiviteter som misbrugsbehandling, motionsrum, adgang til sportshaller mv. i kriminalforsorgens institutioner blev lukket fra den 13. marts 2020.

Under tilsynsbesøget på Nyborg Fængsel blev det oplyst, at beskæftigelsen blev lukket, fordi de indsatte var visiteret til forskellige former for beskæftigelse på tværs af afdelingerne. Beskæftigelsen blev delvist åbnet igen den 18. maj 2020, hvor de indsatte kunne komme i beskæftigelse med indsatte fra egen afdeling. På Blegdamsvejens Arrest var der både perioder med og uden celledarbejde efter den 13. marts 2020.

Beboere på Pension Engelsborg kunne ikke komme på arbejde eller til undervisning uden for pensionen. De indsatte havde generelt ikke som normalt adgang til bl.a. familierådgiver – heller ikke virtuelt eller via telefon. En enkelt beboer modtog dog rådgivning hos familierådgiveren.

På alle tre institutioner var motionsrummene fortsat lukkede på tidspunktet for tilsynsbesøgene. På Nyborg Fængsel lå motionsrummene på det enkelte afsnit. Motionsrum i Pension Engelsborg ville alene kunne bruges af pensionens beboere. Lukningen af motionsrummet gav anledning til en del frustrationer, da de indsatte (og beboerne) i forvejen opholdt sig sammen med de samme personer, som ville bruge motionsrummet. Det var derfor svært at forstå, at de ikke kunne bruge disse rum – under forudsætning af, at de ville blive rengjort mellem brug. Frustrationerne tiltog særligt, efter at fitnesscentre blev tilladt åbnet i det omgivende samfund.

Jeg har forståelse for, at nedlukning af beskæftigelse mv. blev iværksat for at sikre mod smittespredning i kriminalforsorgens institutioner. Det er desuden

positivt, at der undervejs kom fokus på at tilrettelægge beskæftigelsen på andre måder, så den kunne genoptages.

Nedlukning af beskæftigelse mv. kan imidlertid udgøre en indgribende restriktion over for de indsatte, og som det fremgår under pkt. 4.10, er det under tilsynsbesøgene oplyst, at bl.a. dette tiltag har påvirket de indsattes trivsel i COVID-19-perioden. Oplysningerne udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier mv. kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold.

4.10. Generel stemning blandt indsatte og kompenserende tiltag

4.10.1. Som beskrevet ovenfor har afsoningen i kriminalforsorgens institutioner i COVID-19-perioden været præget af tiltag, der kan udgøre indgribende restriktioner. Dette har givet anledning til frustrationer blandt de indsatte. F.eks. nægtede en gruppe indsatte på gårdtur i Vestre Fængsel den 18. marts 2020 at gå ind fra gårdturen. Episoden skyldtes utilfredshed med forholdene. Den 22. april 2020 forsamlede en større gruppe indsatte på Hørslev Fængsel sig og gav udtryk for deres utilfredshed.

Under tilsynsbesøgene blev det også oplyst, at de indsatte havde været frustrerede over forholdene. De indsatte på Blegdamsvejens Arrest og Nyborg Fængsel har især været påvirket af den manglende adgang til at få besøg.

Herudover var der stor frustration over ikke at kunne komme i motionsrum.

4.10.2. Under tilsynsbesøgene på Blegdamsvejens Arrest og Nyborg Fængsel blev det oplyst, at frustrationerne ikke havde resulteret i et øget antal tilfælde af vold og trusler om vold, magtanvendelser mv. På Nyborg Fængsel havde der derimod været et fald i antallet af bl.a. vold og trusler, magtanvendelser og disciplinærstraffe. Samme tendens ses ved at sammenholde statistik for kriminalforsorgen som helhed fra 2019 med statistik fra 2020. Det gælder bl.a. vold og trusler om vold, magtanvendelser, sikringscelleanbringelser og disciplinærstraffe

Ledelsen på Nyborg Fængsel fremhævede, at konflikter var blevet løst ved dialog frem for ved magtanvendelse. Dette ville ledelsen have fokus på fremover. Ledelsen ville analysere baggrunden for nedgangen i vold og trusler mv. Flere indsatte på Blegdamsvejens Arrest roste også personalets måde at håndtere situationen på.

Beboerne på Pension Engelsborg oplevede restriktionerne som meget indgribende, da de sædvanligvis lever under noget friere forhold end i et fængsel. Flere beboere har normalt alene pligt til at opholde sig på pensionen om natten og kan gå på arbejde, til undervisning og være sammen med egen familie

i eget hjem. Ledelsen oplyste, at nogle af beboerne havde det rigtig skidt. Bl.a. fordi de var isoleret fra familien på ubestemt tid.

Forholdet mellem beboere og personalet på pensionen blev i COVID-19-perioden ændret i en negativ retning. Beboerne begyndte at opfatte personalet som vagter. Beboerne var bl.a. frustrerede over at måtte forlade fællesområdet, når der var mere end ti beboere til stede. De beboere, som besøgholdet talte med, henviste til, at alle beboere var i samme smittekæde. Det blev fra ledelsens side oplyst, at der skal bruges mange ressourcer på at få genskabt relationerne til beboerne.

4.10.3. Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens retningslinjer, at det for at kompensere for de begrænsede muligheder for besøg og udgang lokalt skulle tilstræbes at understøtte bl.a. telefonadgang og øget gårdtur.

På Nyborg Fængsel havde de indsatte i forvejen adgang til at telefonere på afdelingen. Denne adgang blev udvidet som følge af, at de indsatte tilbragte mere tid på afdelingen på grund af nedlukningen af beskæftigelsen.

På Blegdamsvejens Arrest forsøgte man at lade de indsatte ringe i op til 30 minutter 2 gange om ugen. Der var imidlertid ikke tilstrækkeligt med telefoner til, at det fuldt ud kunne lade sig gøre i praksis. Arrestanter underlagt besøgs- og brevkontrol havde adgang til at ringe en gang hver anden uge.

Det blev under samtaler med de indsatte på arresten oplyst, at arrestanterne med besøgs- og brevkontrol kunne tale med én person under telefonsamtalen, og den person, som de talte med, skulle føre telefonsamtaler fra Bellahøj Politistation. Dette vanskeliggjorde muligheden for at tale med særligt pårørende bosat i provinsen og familier med børn.

På Pension Engelsborg kunne beboerne bruge egne mobiltelefoner mv. Ikke desto mindre havde nedlukningen store konsekvenser for beboerne og deres familier, fordi beboerne ikke længere kunne være en del af familielivet uden for pensionen.

4.10.4. Direktoratet fastsatte også retningslinjer om, at det lokalt burde tilstræbes at tilrettelægge andre aktiviteter. Det kunne for eksempel være hobbylignende celleaktiviteter eller dialog med behandlere over telefon.

I Nyborg Fængsel var der bl.a. taget initiativ til indkøb af guitarer, betaling af porto, så de indsatte nemmere kunne skrive breve, og ekstra gårdture (1 time om ugen). Dog var alle indsatte ikke bekendte med muligheden for at bruge disse aktiviteter. På Blegdamsvejens Arrest holdt købmanden mere åbent. På Pension Engelsborg var der generelt ikke adgang til familierådgiveren, heller ikke via telefon. En enkelt beboer modtog dog rådgivning.

Der var herudover generelt i kriminalforsorgen udlån af spillekonsoller. De indsatte oplyste dog, at spillekonsollerne ikke indeholdt andet end "børnespil".

4.10.5. På trods af de frustrationer, som de restriktive forhold har affødt, har det efter det oplyste ikke været en periode præget af et øget konfliktniveau. Det er efter min opfattelse positivt.

Det er efter min opfattelse også godt, at der har været fokus på at finde tiltag, som kunne kompensere for de restriktive forhold. Jeg er klar over, at det kan være svært at finde kompenserende aktiviteter og tiltag for indsatte i kriminalforsorgens institutioner, som på den ene side er målrettet de indsattes interesser, og som på den anden side overholder både sundhedsmyndighedernes anbefalinger og ordens- og sikkerhedsmæssige krav. Det kan desuden være udfordrende at finde praktiske eller tekniske løsninger, så f.eks. behov for behandling, herunder familierådgivning, kan imødekommes i videst mulige omfang. Samtidig er sådanne kompenserende tiltag særligt vigtige for at opretholde en meningsfuld tilværelse for de indsatte i en situation, hvor de frihedsberøvet under restriktive vilkår.

Oplysningerne under pkt. 4.10.1 til 4.10.4 udgør delvist baggrunden for min anbefaling om, at kriminalforsorgen evaluerer erfaringerne gjort i COVID-19-perioden med henblik på at vurdere, om eventuelle fremtidige epidemier mv. kan håndteres effektivt og samtidig under mindre restriktive forhold. Herudover anbefales det,

- At direktoratet og ledelsen på kriminalforsorgens institutioner analyserer årsagerne til det lavere antal tilfælde af bl.a. vold og trusler om vold, magtanvendelser, sikringscelleanbringelser og disciplinærstraffe i COVID-19-perioden med henblik på at forebygge sådanne tilfælde under almindelige forhold.

Jeg vil herudover bede Rigspolitiet om yderligere oplysninger om ordningen med telefonsamtaler med arrestanter underlagt besøgs- og brevkontrol. Jeg vedlægger til direktoratets orientering en kopi af mit brev til Rigspolitiet.

Jeg offentliggør en nyhed om mine vurderinger af forholdene i kriminalforsorgens institutioner på min hjemmeside.

Med venlig hilsen

Niels Fenger

Kopi til:

Rigspolitiet
Kriminalforsorgen Hovedstaden, Områdekantoret i København
Kriminalforsorgen Syddanmark, Områdekantoret i Kolding
Institution Nyborg Fængsel
Institution Østsjælland, Bornholm og Færøerne
Institution Københavns Fængsler
DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur
Institut for Menneskerettigheder